

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥ

LAWPEDIA Greece

Ματίνα Παπαντωνοπούλου

**Ιράν, γυναίκες και ανθρώπινα δικαιώματα: ένας κύκλος βίας που δεν
τελειώνει ποτέ**

Επιβλέπων: Μαρία Έλληνα

Φεβρουάριος 2022

1

¹ Φωτογραφία από :https://www.huffingtonpost.gr/entry/oi-yenaikes-sto-iran-kai-emeis_gr_632e1fd6e4b00e36d1af89fa

1

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Εισαγωγή

1. Ιράν

1.1 Η θέση της γυναίκας

2. Ιστορική αναδρομή: από το 1925 έως σήμερα

2.1 Ιρανική Επανάσταση και μετέπειτα γεγονότα

3. Θρησκεία και «Χιτζάμπ»

4. Σημερινές διαδηλώσεις

4.1 Φρουροί της Επανάστασης και Αστυνομία Ηθών

5. Κανόνες αναγκαστικού δικαίου και εγκλήματα

κατά της ανθρωπότητας

6. Ανθρώπινα δικαιώματα και συνθήκες που

έχει υπογράψει το Ιράν ως μέλος του ΟΗΕ

6.1 Παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων

7. Διεθνείς αντιδράσεις και Κυρώσεις

8. Επίλογος / Συμπεράσματα

Βιβλιογραφία

Εισαγωγή

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται το ζήτημα της καταπίεσης και της καταπάτησης δικαιωμάτων των γυναικών στο Ιράν στον ρου της ιστορίας μέχρι σήμερα. Αρχικά, θα γίνει μια σύντομη αναφορά στο κράτος του Ιράν και στην στάση του καθεστώτος απέναντι στις γυναίκες. Θα προχωρήσουμε σε μια επισκόπηση της ιστορίας, καθώς και στη σχέση της πολιτικής με τη θρησκεία, ώστε να οδηγηθούμε στις σημερινές διαδηλώσεις. Εν συνεχεία, θα προσπαθήσουμε να συσχετίσουμε τα γεγονότα αυτά με το Διεθνές Δίκαιο και να αποτιμήσουμε την αντίδραση της διεθνούς κοινότητας. Καταλήγοντας, θα τονιστούν κενά και θα προταθούν τυχόν αλλαγές στο αυταρχικό αυτό σύστημα, αλλά και στη διεθνή δικαιοταξία.

1.Ιράν

Το Ιράν είναι κράτος της Δυτικής Ασίας. Αρχικά, ονομαζόταν Περσία. Έχει πρωτεύουσα την Τεχεράνη. Κατοικούν κυρίως Πέρσες ,αλλά υπάρχουν και άλλες εθνότητες όπως οι Κούρδοι, οι Μπαχτιάρι και οι Λουρ. Αναφορικά με το σύστημα διακυβέρνησης, πριν το 1979, επικρατούσε απόλυτη μοναρχία, δηλαδή ανώτατος ηγέτης του ιρανικού κράτους ήταν ο σάχης. Από το Δεκέμβριο του 1979 ,μετονομάστηκε σε Ισλαμική Δημοκρατία. Υπεύθυνοι της εξουσίας είναι οι σίιτες που επιβάλλουν τις αρχές του Σιτικού Ισλάμ. Αυτοί περιορίζουν την ελευθερία των ατόμων, θέτοντας αυστηρούς κανόνες. Το Ιράν διαθέτει πολύ καλή οικονομία λόγω των αποθεμάτων πετρελαίου. Συνορεύει με το Ιράκ, το Πακιστάν, το Αφγανιστάν, την Τουρκία, το Τουρκμενιστάν, το Αζερμπαϊτζάν και την Αρμενία.

1.1 Η θέση της γυναίκας

Ένα από τα καίρια ζητήματα που έχουν απασχολήσει τη διεθνή κοινότητα ανά τακτά χρονικά διαστήματα είναι ο ρόλος των γυναικών. Θα λέγαμε ότι γενικά έχουν υποβαθμιστεί. Ανήκουν σε μια πατριαρχική κοινωνία, όπου ο άνδρας κατέχει τον πρωταρχικό ρόλο. Οι γυναίκες είναι υποταγμένες και αποτελούν κατώτερα μέλη της ιρανικής κοινότητας. Ασχολούνται με θέματα του σπιτιού. Υφίστανται διακρίσεις σε πολλούς τομείς, λόγω χάρη στην εργασία. Ελάχιστες γυναίκες έχουν αναλάβει πολιτικά αξιώματα. Μάλιστα, σύμφωνα με τον ισλαμικό νόμο, υπάρχει νομιμοποίηση ηλικίας γάμου από τα 13 έτη, γεγονός που καταδεικνύει ότι κύριο μέλημά τους είναι να τεκνοποιήσουν παρά να εκφράσουν ελεύθερα τις απόψεις τους. Ωστόσο, όπως θα παρατηρήσουμε και παρακάτω, οι γυναίκες έχουν προσπαθήσει να αντιταχθούν στο καταπιεστικό καθεστώς και να προτάξουν τις φωνές τους. Αυτό συμβαίνει κυρίως τον 20^ο αιώνα χάριν της αλλαγής των κοινωνικών και οικονομικών συνθηκών.

2. Ιστορική αναδρομή από το 1925 έως σήμερα

Κατά τη διάρκεια της ιστορίας, έχουν περάσει διάφοροι ηγέτες, οι οποίοι επηρέασαν αρκετά το πολιτικό σύστημα της χώρας και κατ'επέκταση την κοινωνική θέση της γυναίκας. Οι ηγέτες που ξεχώρισαν σε αυτό το πλαίσιο ήταν ο Ρεζά Σαχ Παχλαβί, ο Μοχάμαντ Ρεζά Παχλαβί, ο Μοχάμεντ Μοσαντέκ, ο Αγιατολάχ Ρουλοχάχ Χομείνι και ο σημερινός Αλί Χαμενεΐ. Εκκινώντας την ανάλυση από τον Ρεζά Σαχ διαπιστώνουμε ότι κυβέρνησε από το 1925 μέχρι το 1941. Συνέβαλε στη χειραφέτηση των γυναικών. Ήταν Ιρανός αξιωματικός του στρατού και σάχης του Ιράν. Μεταξύ των μεταρρυθμίσεων που έκανε, ήταν στις 8 Δεκεμβρίου 1936 η έκδοση υποχρεωτικού διατάγματος εν ονόματι Kashf-e hijab που αναφερόταν στην κατάργηση του εθίμου να φορούν οι γυναίκες πέπλα σε δημόσιους χώρους καθώς αποτελούσαν ανάχωμα για την εξέλιξή τους. Τις κατέτασαν σε κατώτερη τάξη και εξέφραζαν συντηρητικές καταβολές.

Επιπλέον, χαλάρωσε τους νόμους διαζυγίου και αύξησε το όριο ηλικίας γάμου στα 15 έτη. Πλέον δεν ευνοούνταν μόνο οι σύζυγοι. Μεταλλαγές έγιναν και στην εκπαίδευση, καθώς ιδρύθηκε το Πανεπιστήμιο της Τεχεράνης και μπόρεσαν οι νέες φοιτήτριες να μορφωθούν. Ο Μοχάμαντ Ρεζά Παχλαβί ήταν σάχης του Ιράν την περίοδο από το 1941-1979. Το 1941 κατήργησε το νόμο Kashf-hijab και φρόντισε οι γυναίκες να επιλέγουν τον τρόπο ένδυσής τους. Αυξήθηκαν οι ελευθέριες τους το 1967 με τη θέσπιση του πρώτου νόμου προστασίας της οικογένειας και οι άνδρες έπαψαν να έχουν το πάνω χέρι στο διαζύγιο. Το 1975 υιοθετήθηκε ο δεύτερος νόμος προστασίας της οικογένειας που κατοχύρωνε ίσα δικαιώματα στο διαζύγιο, επιμέλεια παιδιών και διακανονισμούς γάμου. Οι γυναίκες επιτρεπόταν να νυμφευθούν από τα 18 και έπειτα. Τέλος, οι γυναίκες μπορούσαν να αναλάβουν πολιτικούς ρόλους και συμμετοχή στη δικαστική εξουσία. Βέβαια παρά τις παραχωρήσεις που έκανε, η εξουσία του ήταν αυταρχική, γιατί διέλυσε γυναικείες οργανώσεις που προάσπιζαν τα δικαιώματά τους.

Ο Μοχάμεντ Μοσαντέκ έγινε Πρωθυπουργός στο Ιράν την περίοδο από το 1951 έως το 1953. Κυβέρνησε δημοκρατικά και πρόσφερε πολλά στις γυναίκες. Το 1952 έδωσε δικαίωμα ψήφου, καθιέρωσε την ισότητα με τους άνδρες με το νόμο κοινωνικής ασφάλισης. Το 1953 παραχωρήθηκαν στις Ιρανές γυναίκες άδειες μητρότητας και επιδόματα. Ο ηγέτης αυτός ανατράπηκε με πραξικόπημα το 1953. Το 1979 ο σάχης έφυγε και ανέλαβε ο Αγιατολάχ Ρουλοχάχ Χομείνι. Επεδίωκε να μετατρέψει το Ιράν

σε ένα θεοκρατικό ισλαμικό καθεστώς, κατά το οποίο οι γυναίκες έπρεπε να καλύπτονται με μαντίλα. Οι γυναίκες εξακολουθούσαν να έχουν πολιτικές θέσεις και να ψηφίζουν. Όμως έδινε βαρύτητα στην ηθική. Οι γυναίκες είχαν πολιτικά δικαιώματα ,όπως ελευθερία πρόσβασης στα πανεπιστήμια, οικονομικές και κοινωνικές προοπτικές, υπό έναν όρο, να διαδίδουν τις αρχές του Κορανίου.

Αξίζει να αναφερθεί το γεγονός ότι υπήρχε σεξουαλική ισότητα και ισότητα στο γάμο αλλά απαγορευόταν η διαφθορά. Σε σχέση με την ενδυμασία, οι γυναίκες δεν ήταν καλυμμένες σε όλο τους το σώμα, αλλά απαγορευόταν να ντύνονταν προκλητικά και να μακιγιάρονταν. Βέβαια, είχαν δικαίωμα να χωρίζουν σε περιπτώσεις ανάρμοστης συμπεριφοράς και ανηθικότητας, όπως οι άνδρες.

2.1 Ιρανική Επανάσταση και μετέπειτα γεγονότα

Η Ιρανική Επανάσταση επρόκειτο για μία από τις σημαντικότερες επαναστάσεις, καθώς αποτέλεσε εφαλτήριο για τις τρέχουσες διαδηλώσεις. Έγινε το 1978 με 1979. Ο λαός εξεγέρθηκε με σκοπό την ανατροπή του σάχη. Εγκαθιδρύθηκε ένα νέο σύστημα διακυβέρνησης, η Ισλαμική Δημοκρατία. Ως αποτέλεσμα, είχαμε επαναφορά των συντηρητικών τάσεων. Με άλλα λόγια, οι γυναίκες υποχρεώθηκαν από τότε να φορούν χιτζάμπ. Ακόμη, καταργήθηκε ο νόμος για την προστασία της οικογένειας. Γι 'αυτό, στις 8 Μαρτίου οι γυναίκες αγωνίστηκαν για την θέσπιση ίσων δικαιωμάτων, επιφέροντας βαθμιαία άμβλυνση των μέτρων. Ωστόσο, οι ισλαμιστές επέβαλαν τους συντηρητικούς τους νόμους στο Ιράν.

Είναι αξιοσημείωτο το γεγονός ότι πέρα από την μαντίλα την εποχή του 1979, νέοι νόμοι ενίσχυσαν την διάκριση των γυναικών σε ζητήματα όπως ο χωρισμός και η απόλαυση της κληρονομιάς. Ο άνδρας έπρεπε να συναινέσει για να προβεί η γυναίκα σε διαζύγιο. Από το 1980 και μετά καθίσταται επιτακτική η χρήση του πέπλου στους δημόσιους χώρους. Το 1983 θεσπίζεται νόμος που τιμωρεί τις γυναίκες που δεν βάζουν μαντίλα στους εξωτερικούς χώρους με ποινή 74 μαστιγωμάτων. Στη σύγχρονη εποχή, καταβάλλεται χρηματικό ποσό αντί αυτού αλλά και φυλάκιση για χρονικό διάστημα από 10 ημέρες έως και 2 μήνες. Ποινικά κολάσιμη είναι και η εσφαλμένη χρήση της μαντίλας. Από τότε οι γυναίκες διαδηλώνουν. Ένα παράδειγμα που αξίζει να επισημανθεί, είναι η περίπτωση ενός κοριτσιού το 2017-2018 η Βίντα Μοβαχέντ ,η οποία ανέβηκε σε ένα κουτί χωρίς να έχει τα μαλλιά της καλυμμένα και ύψωσε τη λευκή χιτζάμπ ως ένδειξη ασυμφωνίας με το καθεστώς.

Ο Αλί Χαμενεΐ είναι ανώτατος ηγέτης της χώρας από το 1989 μέχρι σήμερα. Τον 21^ο αιώνα καλυτέρευσαν κάπως τα πράγματα, αφού επιτράπηκαν φωτεινές αποχρώσεις της μαντίλας εκτός του μαύρου.

3. Θρησκεία και Χιτζάμπ

Η πλειονότητα των Ιρανών είναι σίτες μουσουλμάνοι που εφαρμόζουν τη Σαρία, το εκτενές πλέγμα του ισλαμικού κώδικα, σύμφωνα με το οποίο το ντύσιμο πρέπει να συμβαδίζει με τα ηθικά πρότυπα. Γι' αυτό, προτείνεται η μαντίλα. Με την αυτήν δεν φαίνεται το κεφάλι και ο λαιμός. Στο Ιράν οι γυναίκες φορούν και μαύρο τσαντόρ και φροντίζουν να μην γίνεται φανερό το σώμα τους. Αποτελεί πολιτικό κατάλοιπο βάσει του ισχύοντος νόμου της Ισλαμικής Δημοκρατίας.

4. Σημερινές διαδηλώσεις

Κάτω από αυτές τις συνθήκες ,φτάσαμε στα τωρινά γεγονότα. Οι γυναίκες δεν μπόρεσαν να ανεχτούν τους περιορισμούς και την καταπίεση σε βάρος τους και αρκέστηκε μια στιγμή για να ξεσηκωθούν. Πιο συγκεκριμένα, στις 13 Σεπτεμβρίου 2022 η Μάχσα Αμίνι, καταγόμενη από το Κουρδιστάν, κατηγορήθηκε ότι παραβίασε τους ενδυματολογικούς κανόνες, αφού φορούσε λανθασμένα την μαντίλα της. Συνεπώς, η αστυνομία ηθών την συνέλαβε. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια της σύλληψής της, κακοποιήθηκε βάνουσα με χτυπήματα στο κεφάλι από Ιρανούς αξιωματικούς. Κατέληξε στις 16 του ίδιου μήνα στο νοσοκομείο, όπου νοσηλευόταν. Οι αρχές διέψευσαν τα όσα ακούστηκαν σχετικά με την αιτία του θανάτου της και σημείωσαν ότι ο θάνατός της οφειλόταν σε καρδιακό επεισόδιο και όχι σε συστηματική χρήση βίας από μέρους τους, κάτι που δεν επιβεβαιώθηκε ιατρικά. Από τότε μέχρι σήμερα, διαδηλώσεις ξέσπασαν σε διάφορες περιοχές του Ιράν προς υποστήριξη της αδικοχαμένης κοπέλας.

Ανάμεσα στις περιοχές αυτές ήταν και η πόλη Ταμπρίζ, η Βυρητός, η Κωνσταντινούπολη, η επαρχία Κερμάν ,η Τεχεράνη και το Μασχάντ. Ακόμη, οι ιρανικές αρχές περιόρισαν την πρόσβαση στο Διαδίκτυο και στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, για να εμποδίσουν την προπαγάνδα ενάντια του καθεστώτος τους. Στις διαδηλώσεις συμμετείχαν διάφορες κοινωνικές ομάδες, από μαθήτριες μέχρι πρόσωπα

της δημοσιότητας, φωνάζοντας συνθήματα και κόβοντας τις τούφες των μαλλιών τους. Η αστυνομία ηθών και οι Φρουροί της Επανάστασης απαντούσαν στις πράξεις δολιοφθοράς των διαδηλωτών με συλλήψεις, φυλακίσεις και δολοφονίες, ενώ κάποιοι χρησιμοποίησαν και τον βιασμό ως μέσο επιβολής της πειθαρχίας. Ανάμεσα σε αυτές τις δολοφονίες ήταν και η αντίστοιχη της δημοσιογράφου Νιλούφαρ Χαμέντι, γιατί ενθάρρυνε την κοινή γνώμη κατά του ιρανικού συστήματος καθώς και της Χαντίς Νταζαφί ,γιατί ανέβαζε βίντεο και επιδείκνυε τα ξανθά μαλλιά της. Μη κυβερνητικές οργανώσεις καταδίκασαν τους ξυλοδαρμούς και η Διεθνής αμνηστία τάχθηκε ενάντια στην επιβολή της θανατικής ποινής. Οι διαδηλώσεις με την πάροδο του χρόνου επεκτάθηκαν και σε άλλες χώρες όπως στο Λονδίνο και το Σαν Φρανσίσκο. Πρέπει να τονιστεί ότι σε αυτές σκοτώθηκαν και παιδιά, σύμφωνα με τη UNICEF.Η Διεθνής Αμνηστία κατέγραψε 23 θανάτους παιδιών. Ο Ανώτατος ηγέτης του Ιράν² χαρακτήρισε τους διαδηλωτές ως τρομοκράτες και ζητούσε από τις δυνάμεις ασφαλείας να τους συλλάβει και να τους οδηγήσει σε δίκη, όπου θα τους επιβαλλόταν η θανατική ποινή ή η φυλάκιση.

4.1 Φρουροί της Επανάστασης και Αστυνομία ηθών

Τους Φρουρούς της Επανάστασης δημιούργησε ο Αγιατολάχ Χομεινί. Αποτελούνται από σώματα ασφαλείας και συγκεκριμένα από την πολιτοφυλακή Μπασίτζ. Ανέλαβαν τον τερματισμό των διαδηλώσεων και χαρακτηρίζονται ως τρομοκρατική οργάνωση καθώς έχουν παραβιάσει σωρεία ανθρωπίνων δικαιωμάτων. Η αστυνομία ηθών συνίσταται από αστυνομικές δυνάμεις, είναι υπεύθυνη για την επιτήρηση της εφαρμογής ενδυματολογικών κανόνων, όπως της μαντίλας.Οδηγεί τους παραβάτες στο αστυνομικό τμήμα. Ο Αχμαντινετζάντ απαίτησε την έντονη παρουσία της στο Ιράν

² Piiadi,T.2022. *Ιράν: «Τρομοκράτες» οι διαδηλωτές για τον Αγιατολάχ Αλί Χαμενεϊ*. [online] (Ημερομηνία ενημέρωσης:26 Νοεμβρίου 2022) Διαθέσιμο από:<
<https://gr.euronews.com/2022/11/26/iran-tromokrates-oi-diadilotes-gia-ton-agiatoanax-ali-khamenei>>

5. Κανόνες αναγκαστικού δικαίου και εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας

Οι κανόνες *jus cogens*³ αποτελούν κανόνες κεφαλαιώδους σημασίας και είναι καθολικά αποδεκτοί ως ανώτεροι κανόνες στην ιεραρχία του διεθνούς δικαίου. Οι πιο συνηθισμένοι είναι απαγόρευση χρήσης βίας, δουλείας και δουλεμπορίου, γενοκτονία, απαγόρευση φυλετικών διακρίσεων, βασανιστήρια. Έχουν οικουμενική αξία. Εμφανίστηκαν το 1958 από τον Εισηγητή της Επιτροπής Διεθνούς Δικαίου Fitzmaurice.

Οι Ιρανικές δυνάμεις ασφαλείας έχουν παραβεί αυτούς τους κανόνες, αν αναλογιστούμε ότι προσέφυγαν σε χρήση βίας για την καταστολή των διαδηλώσεων. Έγιναν βασανιστήρια, όπως σεξουαλικές επιθέσεις, βιασμοί καθώς και ξυλοδαρμοί. Εγκλήματα κατά της ανθρωπότητας⁴ είναι τα εγκλήματα που προσβάλλουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Ασκούνται από πολιτικούς, μη κρατικούς δρώντες και παραστρατιωτικές οργανώσεις. Συνήθως στοχοποιούν τον άμαχο πληθυσμό, όπως εδώ τα θύματα ήταν παιδιά και γυναίκες. Μερικά από αυτά, είναι οι φόνοι, τα βασανιστήρια και το απαρχάιντ.

6. Ανθρώπινα δικαιώματα και συνθήκες που έχει υπογράψει το Ιράν ως μέλος του ΟΗΕ

Προτού αναλυθούν οι παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων είναι πρόπον να γίνει μια σύντομη αναφορά στην εννοιολόγηση και τυπολογία τους. Πρόκειται για ελευθερίες που θα πρέπει να ακολουθούνται και να μην παραβιάζονται. Στην πορεία της ιστορίας έχουν διεξαχθεί αρκετές διεκδικήσεις αυτών, όπως κατά την Γαλλική Επανάσταση 1789 καθώς και στις Επαναστάσεις 1848. Τα δικαιώματα⁵ διακρίνονται σε γενιές. Η πρώτη γενιά δικαιωμάτων περιλαμβάνει το δικαίωμα στη ζωή, στην προσωπική ελευθερία που αφορά την ελευθερία έκφρασης και σκέψης και την απαγόρευση των βασανιστηρίων. Η δεύτερη γενιά δικαιωμάτων αναφέρεται στα οικονομικά, κοινωνικά και πολιτιστικά δικαιώματα. Για παράδειγμα, το δικαίωμα στην εργασία ανήκει σε αυτά τα δικαιώματα. Η τρίτη γενιά δικαιωμάτων περιλαμβάνει τα

³ Περράκης, Σ. και Μαρούδα, Μ. 2016. *ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΚΑΙΟΤΑΞΙΑ*. Αθήνα: Ι. Σιδέρης, σελ. 101

⁴ Legal Information Institute, 2022. *Crime against humanity*. [online] (Last updated: August 2022). Available at: https://www.law.cornell.edu/wex/crime_against_humanity

⁵ Περράκης, Σ., 2019. *Διαστάσεις της Διεθνούς Προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου*. Αθήνα: Ι. Σιδέρης, σελ. 37-39

δικαιώματα αλληλεγγύης, δηλαδή το δικαίωμα στην ειρήνη. Ο οργανισμός των Ηνωμένων εθνών αποτελείται από 193 κράτη μέλη και προστατεύει αυτά τα δικαιώματα. Το Ιράν έγινε μέλος του ΟΗΕ στις 24 Οκτωβρίου 1945 ως ένα εκ των ιδρυτικών μελών. Είναι αρμόδιος για την προώθηση διεθνούς ισορροπίας και ασφάλειας, προσφέρει ανθρωπιστική βοήθεια στο Ιράν και μέσω των οργάνων του και των εκθέσεων που υποβάλλει στη Γενική Συνέλευση παρεμβαίνει στο κράτος για να εξασφαλιστεί η ειρήνη στο δικαϊκό σύστημα.

Ως μέλος του διεθνούς αυτού οργανισμού το Ιράν έχει υπογράψει κάποιες διεθνείς συμβάσεις. Αρχικά, η Οικουμενική Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου υιοθετήθηκε από τη Γενική Συνέλευση στις 10 Δεκεμβρίου 1948. Από αυτήν προέκυψαν δύο σύμφωνα που έχουν δεσμευτικό χαρακτήρα, στα οποία το Ιράν είναι συμβαλλόμενο μέρος. Αυτά είναι το Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα και το Διεθνές Σύμφωνο για τα Οικονομικά, Κοινωνικά και Πολιτιστικά Δικαιώματα. Υιοθετήθηκαν από τη Γενική Συνέλευση στις 16 Δεκεμβρίου 1996. Το Ιράν τα επικύρωσε στις 24 Ιουνίου 1975. Επομένως οφείλει να τα τηρεί.

Το πρώτο σύμφωνο έχει οικουμενικό χαρακτήρα και τέθηκε σε ισχύ στις 23 Μαρτίου 1976. Μετά την εγκαθίδρυση της Ισλαμικής Δημοκρατίας το 1981, το Ιράν υιοθετεί την Ισλαμική Διακήρυξη του Καΐρου, αντί της Οικουμενικής για να συμβαδίζει με τα πρότυπα της Σαρία. Τέλος, το Ιράν είναι μετέχει στη Διεθνή Σύμβαση για τα δικαιώματα του Παιδιού από το 1993. Τέλος, δεν έχει υπογράψει τη Σύμβαση κατά των Βασανιστηρίων⁶, ούτε τη Σύμβαση για την εξάλειψη όλων των μορφών διακρίσεων κατά των γυναικών, την CEDAW, όπως αλλιώς αποκαλείται.⁷

6.1 Παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων

Κατά τη διάρκεια των διαδηλώσεων έχει παραβιάσει κάποια από τα άρθρα του Διεθνούς Συμφώνου για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα και της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού. Αρχικά, με τη διάπραξη εκτελέσεων πολλών διαδηλωτών και την επιβολή της θανατικής ποινής, καταπάτησε το άρθρο 6 που αναφέρεται στο αναφαίρετο δικαίωμα στη ζωή.⁸ Ακόμη, αν και δεν είναι μέλος στη

⁶ Fanack.com, 2016. *Human Rights in Iran*. [online] (Published on 12 April 2016) Available at: <<https://fanack.com/iran/human-rights-in-iran/>>

⁷ Fanack.com, 2016. *Human Rights in Iran*. [online] (Published on 12 April 2016) Available: <<https://fanack.com/iran/human-rights-in-iran/>>

⁸ Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, 1996. *άρθρο 6(1)*

σχετική σύμβαση για τα βασανιστήρια ,παραβιάζει, όπως αναφέρθηκε νωρίτερα, κανόνα αναγκαστικού δικαίου, που θεωρείται θεμελιακός στη διεθνή δικαιοταξία, και επομένως διώκεται ποινικά. Η αυθαίρετη στέρηση της ζωής αποτελεί επίσης αναγκαστικό δίκαιο. Η πράξη της σύλληψης και της κράτησης, ⁹υπό αυτές τις συνθήκες, στερεί την ελευθερία των ατόμων, άρα αποτελεί αδίκημα, κατά το άρθρο 9. Οι διαδηλωτές βίωσαν άθλιες συνθήκες στις φυλακές, προσβλήθηκε η γενετήσια αξιοπρέπειά τους¹⁰ και χωρίς την συγκατάθεσή τους υποβλήθηκαν σε μεροληπτική δίκη.¹¹ Δεν τους επιτράπη το δικαίωμα στην ελεύθερη διαμαρτυρία.

Οι πράξεις αυτές αντιβαίνουν στα άρθρα 10 και 14. Το άρθρο 19 κάνει λόγο στην ελευθερία της έκφρασης¹², το οποίο δεν προασπίστηκε, αν ληφθεί υπόψη ότι διεκόπη απροκάλυπτα η πρόσβαση στο Διαδίκτυο και δεν υπήρχε ανεμπόδιστη διάδοση πληροφοριών. Εν κατακλείδι, η βίαιη καταστολή παρεμπόδισε το δικαίωμα στην ελεύθερη συνάθροιση¹³ που αποτυπώνεται στο άρθρο 21. Αναφορικά με τη Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού έχει παραβιάσει το άρθρο 6 και το άρθρο 15 που διασφαλίζουν το δικαίωμα στην ζωή¹⁴ και την ελευθερία του συνεταιρίζεσθαι¹⁵αντιστοίχως. Επιπροσθέτως, το άρθρο 37 διατυπώνει ρητά ότι η χρήση της θανατικής ποινής εμπίπτει σε βασανιστήρια και δεν επιβάλλεται σε άτομα κάτω των 18 ετών.¹⁶ Η βίαιη σύλληψη¹⁷ και η μη καλή μεταχείριση ¹⁸προσκρούουν στην έννοια του ανθρωπισμού που αναγράφει το δοθέν άρθρο στις επόμενες παραγράφους. Ένα παράδειγμα από τη διεθνή πρακτική είναι η δολοφονία με χτυπήματα στο κεφάλι της 16χρονης Sarina Esmalizadeh.

⁹ Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα,1996.άρθρο 9(1)

¹⁰ Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα,1996.άρθρο 10(1)

¹¹ Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα,1996.άρθρο 14(1)

¹² Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα,1996.άρθρο 19(2)

¹³ Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα,1996.άρθρο 21

¹⁴ Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού,1989.άρθρο 6(1,2)

¹⁵ Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού,1989.άρθρο15(1)

¹⁶ Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού,1989.άρθρο37(α)

¹⁷ Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού,1989.άρθρο37(β)

¹⁸ Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού,1989.άρθρο37(γ)

7. Διεθνείς Αντιδράσεις και Κυρώσεις

Οι αντιδράσεις του ευρύτερου περιβάλλοντος ήταν ποικίλες. Χαρακτηριστικά, οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής διευκόλυναν την απρόσκοπτη μετάδοση πληροφοριών στο Διαδίκτυο με το να ανοίξουν της ηλεκτρονικές τους υπηρεσίες στους Ιρανούς, ενάντια στις εντολές της εκτελεστικής εξουσίας του Ιράν. Σε διεθνές επίπεδο, οργανισμοί όπως η Διεθνής Αμνηστία παραίνεσαν το Συμβούλιο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του ΟΗΕ να ερευνήσει την κατάσταση και να προτείνει τη σύσταση ενός μηχανισμού λογοδοσίας. Αναφορικά με τα δικαιώματα του παιδιού, η Επιτροπή κάλεσε τις ιρανικές αρχές να σταματήσουν τις δολοφονίες παιδιών. Το Ιράν με βάση τη θεωρία του Διεθνούς Δικαίου, δεν εγείρει τυπικά διεθνής ευθύνη, αφού τα άτομα υφίστανται τις παραβιάσεις και όχι τα κράτη. Ωστόσο, οι διεθνείς οργανισμοί μπορούν να επιβάλλουν αυτόνομες κυρώσεις όπως είναι το εμπάργκο όπλων. Για να επιτευχθεί αυτό βέβαια, οι παραβάτες θα πρέπει να παραπεμφθούν στο Διεθνές Ποινικό Δικαστήριο. Ακόμη, η αντίδραση του Συμβουλίου της Ευρώπης¹⁹ αποτελεί θετικό βήμα.

Το τελευταίο πρότεινε ένα σχέδιο περιοριστικών μέτρων ενάντια στους Φρουρούς της Επανάστασης, στους Ιρανούς αξιωματικούς ,στις δυνάμεις ασφαλείας και στην αστυνομία ηθών ,που περιλάμβανε δέσμευση περιουσιακών στοιχείων, απαγόρευση ταξιδιών και συναλλαγών εξοπλισμών με το Ιράν, εκφράζοντας με αυτό τον τρόπο την αποδοκιμασία του για την αποστέρηση των δικαιωμάτων των Ιρανών πολιτών και ιδιαίτερα των γυναικών. Άρα, η Ευρωπαϊκή Ένωση εφαρμόζει την Οικουμενική Διακήρυξη και τα Διεθνή Σύμφωνα.

¹⁹ Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, 2023. *Ιράν: Περιοριστικά μέτρα της ΕΕ: Μέτρα ως απάντηση στις σοβαρές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.* [online] (Ημερομηνία ενημέρωσης στις 22 Φεβρουαρίου 2023) Διαθέσιμο από: < <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/sanctions/iran/> >

8. Επίλογος / Συμπεράσματα

Λαμβάνοντας υπόψη όσα ειπώθηκαν, είναι αναγκαίο να εξασφαλιστεί ειρήνη και ασφάλεια στο καθεστώς του Ιράν. Για να επιτευχθεί αυτό, πρέπει πρωτίστως το υπάρχον καθεστώς να εκφράσει μεταμέλεια για τις ενέργειές του και να λογοδοτήσει στη δικαιοσύνη. Θα ήταν θεμιτό να γίνει ριζική αναδιάρθρωση του καθεστώτος για να αρθεί η υποχρεωτικότητα της μαντίλας που τάσσει τις γυναίκες σε πολίτες δεύτερης κατηγορίας. Οι γυναίκες είναι όντα με ελεύθερη βούληση και έχουν δικαίωμα στην επιλογή. Παρ'όλα αυτά, δεν υπάρχει κάποιος ουσιαστικός μηχανισμός που θα μπορούσε να αποκαταστήσει την τάξη.

Αυτό επαφίεται μεν στους διεθνείς οργανισμούς, αλλά παραμένουν αδρανείς. Χρειάζεται να επαναφέρουν στη μνήμη τους τους κανόνες δικαίου. Λόγου χάρη, το Συμβούλιο Ασφαλείας έχει δικαιοδοσία να λάβει μέτρα²⁰, βάσει του 6^{ου} κεφαλαίου του Καταστατικού του Χάρτη των Ηνωμένων Εθνών, αλλά δεν το έχει επιχειρήσει. Ακόμη, τα κράτη μέσω ελιγμών θα ήταν ιδανικό να συνεργαστούν και να αντιδράσουν επεκτείνοντας τις κυρώσεις.

Εφόσον η αντίδραση της διεθνούς κοινότητας είναι περιορισμένη, η ευθύνη πρέπει να μεταβεί στα κράτη με ρητή διατύπωση των υποχρεώσεών τους. Δεν πρέπει να σιωπήσουμε και να αγνοήσουμε το κίνδυνο, όπως κάναμε σε άλλα γεγονότα, όπως στον πρόσφατο πόλεμο της Ρωσίας και της Ουκρανίας. Κρίνεται επιβεβλημένο η διεθνής κοινότητα να μάς βοηθήσει, ώστε όχι μόνο να δικαιωθεί ο αγώνας των γυναικών αλλά και να επέλθει η ισότητα και η ισορροπία, αν επιδιώκουμε να αποκαλούμαστε μια ευνομούμενη κοινωνία, σεβόμενοι το κράτος δικαίου και την ακεραιότητα του διεθνούς δικαίου.

²⁰ Καταστατικός Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών, 1945. άρθρο 34

Βιβλιογραφία

Βιβλία

- Περράκης, Σ. και Μαρούδα, Μ. 2016. *ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΚΑΙΟΤΑΞΙΑ*. Αθήνα:Ι.Σιδέρης
- Περράκης,Σ.2019.*Διαστάσεις της Διεθνούς Προστασίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου*. Αθήνα:Ι.Σιδέρης
- Haynes, J.2018. Ισλάμ και Ισλαμισμός. Στο Χ.Καραγιαννοπούλου, επιμ.*ΘΡΗΣΚΕΙΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ*. Αθήνα:Πεδίο σ.160-161

Ηλεκτρονικές πηγές

- Britannica Encyclopedia, 2023.*Iran*. [online] (Last updated:26 February 2023) Available at:
<<https://www.britannica.com/place/Iran>>
- Britannica Encyclopedia, 2023.*Reza Shah Pahlavi*. [online] (Last updated :10 January 2023) Available at:
<<https://www.britannica.com/biography/Reza-Shah-Pahlavi>>
- CNN,2022. *Ιράν: Τι ακριβώς κάνει η Αστυνομία Ηθών στα χέρια της οποίας ξεψύχησε η Μαχσά;* [online](Ημερομηνία ενημέρωσης :23 Σεπτεμβρίου 2022) Διαθέσιμο από:
<<https://www.cnn.gr/kosmos/story/329703/iran-ti-akrivos-kanei-i-astynomia-ithon-sta-xeria-tis-opoias-ksepsyxise-i-maxsa>>
- Ertnews,2022. *Ιράν: Συνελήφθη η δημοσιογράφος «κλειδί» για την αποκάλυψη του θανάτου της Μαχσά Αμινί*. [online](Ημερομηνία ενημέρωσης: 23 Σεπτεμβρίου 2022) Διαθέσιμο από:
<<https://www.ertnews.gr/eidiseis/diethni/iran-synelifthi-i-dimosiografos-kleidi-gia-tin-apokalypsi-toy-thanatoy-tis-machsa-amini/>>
- Fanack.com, 2016.*Human Rights in Iran*. [online] (Published on 12 April 2016)
Available at:< <https://fanack.com/iran/human-rights-in-iran/> >
- GARNET,2021.*August 6, 2021 “The Impact of Islamic Revolution on Women’s Right in Iran” Niki Azizi, MA International Public Policy, with Professor of Islamic History Nadia Oweidat*. [online](Published on 14 August 2021) Available at:<
<https://garnet.elliott.gwu.edu/2021/08/14/the-impact-of-islamic-revolution-on-womens-right-in-iran/>>

- Iefimerida, Μπούρκα, χιτζάμπ, νικάμπ: Σε τι διαφέρουν τα μαντίλια που φορούν οι μουσουλμάνες.[online](Ημερομηνία δημοσίευσης:22 Φεβρουαρίου 2017)Διαθέσιμο από:
<<https://www.iefimerida.gr/news/320701/mpoyrka-hitzamp-nikamp-se-ti-diaferoyn-ta-mantilia-poy-foroyn-oi-moysoylmanes-eikones>>
- Iliadi,T.2022. *Ιράν: «Τρομοκράτες» οι διαδηλωτές για τον Αγιατολάχ Αλί Χαμενεΐ*. [online](Ημερομηνία ενημέρωσης: 26 Νοεμβρίου 2022)[Διαθέσιμο από:<
<https://gr.euronews.com/2022/11/26/iran-tromokrates-oi-diadilotes-gia-ton-agiatoanax-ali-khamenei>>
- International Amnesty,2022. *Iran: “Protester killings must be urgently investigated by international accountability mechanism” says Amnesty chief*. [online](Published on 28 September 2022)Available at:
<<https://www.amnesty.org/en/latest/news/2022/09/iran-protester-killings-must-be-urgently-investigated-by-international-accountability-mechanism-says-amnesty-chief/>>
- International Amnesty,2022. *Iran: At least 23 children killed with impunity during brutal crackdown on youthful protests*. [online](Published on 13 October 2022)Available at:
<<https://www.amnesty.org/en/latest/news/2022/10/iran-at-least-23-children-killed-with-impunity-during-brutal-crackdown-on-youthful-protests/>>
- KHAMENEI.IR,2023. *Imam Khomeini’s Biography*. [online](Published on:27 February 2023)Available at:<
<https://english.khamenei.ir/news/2116/Imam-Khomeini-s-Biography> >
- Legal Information Institute,2022.*Crime against humanity*. [online](Last updated :August 2022)
Available at:
<https://www.law.cornell.edu/wex/crime_against_humanity>
- NCRI Women Comitee,2021. *The Greatest Picture in our Lost History of Iranian Women’s Struggle*. [online](Published on 6 May 2021)Available at:< <https://women.ncr-iran.org/2021/05/06/the-greatest-picture-in-our-lost-history-of-iranian-womens-struggle/>>
- Newsit,2022. *Ιράν: Σε δημόσια δίκη 1000 άνθρωποι για τις διαδηλώσεις στην Τεχεράνη*. [online](Ημερομηνία δημοσίευσης:31 Οκτωβρίου 2022)Διαθέσιμο στο:

- <https://www.newsit.gr/kosmos/iran-se-dimosia-diki-1000-anthropoi-gia-tis-diadiloseis-stin-texerani/3630724/>
- PBS,2022. *Voices of women inside and outside Iran on the uprising after Mahsa Amini's death*. [online] (Published on 07 October 2022) Available at: <https://www.pbs.org/newshour/show/voices-of-women-inside-and-outside-iran-on-the-uprising-after-mahsa-aminis-death>
 - The Guardian,2022. *Iran puts pressure on celebrities and journalists over Mahsa Amini protests*. [online] (Published on 29 September 2022) Available at: <https://www.theguardian.com/world/2022/sep/29/iran-puts-pressure-on-celebrities-and-journalists-over-mahsa-amini-protests>
 - UK Parliament,2022. *Protests in Iran: Death of Mahsa Amini*. [online] (Published on 21 October 2022) Available at: <https://lordslibrary.parliament.uk/protests-in-iran-death-of-mahsa-amini/>
 - UNICEF.2022. *UNICEF calls for the protection of children and against all forms of violence in Iran amid public unrest*. [online] (Published on 27 November 2022) Available at: <https://www.unicef.org/press-releases/unicef-calls-protection-children-against-all-forms-violence-iran-amid-public-unrest>
 - Αγγελούδης ,Ε.2023. *Φρουροί της Επανάστασης - οι σκιώδεις ηγέτες του Ιράν*. [online] (Ημερομηνία δημοσίευσης:2 Ιανουαρίου 2023) Διαθέσιμο από: <https://www.dw.com/el/%CF%86%CF%81%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%BF%CE%AF-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%B5%CF%80%CE%B1%CE%BD%CE%AC%CF%83%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%B7%CF%82-%CE%BF%CE%B9-%CF%83%CE%BA%CE%B9%CF%8E%CE%B4%CE%B5%CE%B9%CF%82-%CE%B7%CE%B3%CE%AD%CF%84%CE%B5%CF%82-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%B9%CF%81%CE%AC%CE%BD/a-64265683>
 - Δεμέτης, Χ.2022. 'Όταν το Ιράν ζούσε χωρίς χιτζάμπ' *the MAGAZINE*. Διαθέσιμο στο: <https://www.news247.gr/sunday-edition/otan-to-iran-zoyse-choris-chitzamp.9771455.html>
 - Δημαδάμα,Ζ.2022. *Οι γυναίκες στο Ιράν και εμείς*. [online] (Ημερομηνία δημοσίευσης:24 Σεπτεμβρίου

- 2022) Διαθέσιμο από: < https://www.huffingtonpost.gr/entry/oi-yenaiques-sto-iran-kai-emeis_gr_632e1fd6e4b00e36d1af89fa>
- Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, 2023. *Ιράν: Περιοριστικά μέτρα της ΕΕ: Μέτρα ως απάντηση στις σοβαρές παραβιάσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων.* [online] (Ημερομηνία ενημέρωσης στις 22 Φεβρουαρίου 2023) Διαθέσιμο από: < <https://www.consilium.europa.eu/el/policies/sanctions/iran/>>
 - Ηνωμένα Έθνη, *Τα Ηνωμένα Έθνη με μια Ματιά.* [online] Διαθέσιμο από: < <https://unric.org/el/%CF%84%CE%B1-%CE%B7%CE%BD%CF%89%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B1-%CE%AD%CE%B8%CE%BD%CE%B7-%CE%BC%CE%B5-%CE%BC%CE%B9%CE%B1-%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%B9%CE%AC/>>
 - Παυλάτου, Ε. 2022. *Ιράν: Συγκλονίζει η δολοφονία της 20χρονης διαδηλώτριας Χαντίς Νατζαφί με έξι σφαίρες.* [online] (Ημερομηνία δημοσίευσης: 25 Σεπτεμβρίου 2022) Διαθέσιμο από: < <https://www.protothema.gr/world/article/1288471/iran-suglonizei-i-dolofonia-tis-20hronis-diadilotrias-hadis-natzafi-me-exi-sfares/>>
 - Τζιανίδης, Ν. 2022. *Ιράν: Η επανάσταση άρχισε για μια ελεύθερη τούφα μαλλιών - Οι γυναίκες στη χώρα των μουλάδων δεν φορούσαν πάντα το χιτζάμπ.* [online] (Ημερομηνία δημοσίευσης: 3 Οκτωβρίου 2022) Διαθέσιμο από: < <https://www.ethnos.gr/history/article/226634/iranhepanastasharxis-egiamialeytherhtoyfamallionoigynaiquessthxoratonmoyladondenforoysanpantatoxitzamp>>

Νομικά κείμενα

- Διεθνές Σύμφωνο για τα Ατομικά και Πολιτικά Δικαιώματα, 1996. [online] Διαθέσιμο στο: < <https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/n-2462-1997/diethnes-symfono-gia-ta-atomika-kai-politika-dikaiomata>>
- Διεθνής Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού, 1989. [online] Διαθέσιμο στο: < <https://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=4bcbf83a2>>

- Καταστατικός Χάρτης των Ηνωμένων Εθνών, 1945.[online] Διαθέσιμο στο:<<https://unric.org/el/%CF%87%CE%B1%CF%81%CF%84%CE%B7%CF%83-%CE%BF%CE%B7%CE%B5/>>
- Cairo Declaration on Human Rights in Iran, 1990[online] Available at:<<http://hrlibrary.umn.edu/instree/cairodeclaration.html>>